

EESTI ADVOKATUUR

ÄRIÕIGUSE KOMISJON

Lp pr Liisa-Ly Pakosta
Justiits- ja digiminister
Justiits- ja Digiministeerium

Meie 02.03.2026

e-post: info@justdigi.ee; marget.pae@justdigi.ee; siret.neeve@justdigi.ee

Äriseadustiku muutmise ettepanekud

Edastame Eesti Advokatuuri äriõiguse komisjoni (edaspidi „**Komisjon**“) pöördumise seoses järgmiste probleemidega äriseadustikus (edaspidi „**ÄS**“), mis tuleks kiiremas korras lahendada:

- 1) Kuuekuuline tähtaeg aktsia- ja osakapitali suurendamise avalduse esitamiseks äriregistrile (ÄS § 196 lg 3 ja § 343 lg 4), mida rakendatakse praktikas ka siseriiklike ühinemistele, jagunemistele ja ümberkujundamistele.
- 2) Üheaastane tähtaeg piiriülese ühinemise, jagunemise või ümberkujundamise käigus osa- või aktsiakapitali suurendamise avalduse esitamiseks äriregistrile (ÄS § 433⁹ lg 8, ÄS § 477⁹ lg 11 ja ÄS § 491⁹ lg 10).

Kuna ühinemiste, jagunemiste ja ümberkujundamiste puhul on kapitali suurendamine osa vastavast suuremast protsessist, ei ole võimalik nende raames kapitali suurendamisi eraldiseisvalt menetleda. Seega ei ole ka põhjendatud, et sel juhul peaks kapitali suurendamise avalduse esitamisele kohalduma eraldiseisev tähtaeg, kuna kapitali suurendamise kandeavaldust ei ole võimalik esitada enne kui esitatakse kandeavaldus vastava ühinemise, jagunemise või ümberkujundamise registrisse kandmiseks. Kuna kapitali suurendamist saab menetleda üksnes koos ühinemise, jagunemise või ümberkujundamisega. Seega teeme ettepaneku muuta vastavaid sätteid ja sõnastada need järgnevalt:

ÄS § 196 (3): „*Juhatus peab esitama avalduse osakapitali suurendamise äriregistrisse kandmiseks kuue kuu jooksul osakapitali suurendamise otsuse vastuvõtmisest. Käesolevas lõikes sätestatud ei kohaldata ühinemistel, jagunemistel ega ümberkujundamistel.*“

ÄS § 343 (4): „*Juhatus peab esitama avalduse aktsiakapitali suurendamise äriregistrisse kandmiseks kuue kuu jooksul aktsiakapitali suurendamise otsuse vastuvõtmisest. Käesolevas lõikes sätestatud ei kohaldata ühinemistel, jagunemistel ega ümberkujundamistel.*“

ÄS § 433⁹ lg 8 sätestab: „*Piiriülese ühinemise käigus osa- või aktsiakapitali suurendamisel peab ühendava ühingu juhatus esitama avalduse osa- või aktsiakapitali suurendamise äriregistrisse kandmiseks koos avaldusega ühinemise registreerimiseks.*“

ÄS § 477⁹ lg 11 sätestab: „*Piiriülese jagunemise käigus osa- või aktsiakapitali suurendamise korral peab jaguneva ühingu juhatus esitama suurendamise äriregistrisse kandmise avalduse koos ülejäänud jagunemist puudutavate dokumentidega.*“

ÄS § 491⁹ lg 10: „*Piiriülese ümberkujundamise käigus osa- või aktsiakapitali suurendamise korral peab ümberkujundatud ühingu juhatus esitama suurendamise äriregistrisse kandmise avalduse koos*

ülejäanud ümberkujundamist puudutavate dokumentidega.“

Esitame alljärgnevalt ka pikemad põhjendused ettepanekute osas.

1. Kuuekuuline tähtaeg aktsia- ja osakapitali suurendamise avalduse esitamiseks äriregistrile

Sätteid ÄS § 196 lg 3 ja ÄS § 343 lg 4 on olnud osa äriseadustikust alates selle esmasest jõustumisest 01.09.1995, mil Eesti ettevõtlus- ja äriõigus alles kujunes ning praktiline kogemus ühinemiste, jagunemiste ja ümberkujundamistega, sh piiriüleselt, praktiliselt puudus. Rahvusarhiivist leitav 1995. aasta dokumentatsioon kinnitab, et tollased muudatused ei sündinud sisulise analüüsi tulemusena: dokumentides rõhutatakse, et „äriseadustik võeti vastu suure kiiruga“ ja „selles on hulgaliselt ettevõtlust pidurdavaid sätteid“. Kiirustamisele viitavad ka toonased äärmiselt lühikesed seletuskirjad, milles ei põhjendata, miks täpselt eelnimetatud tähtajad seadustikku lisati ega kuidas need peaksid toimima kooskõlas keerukate menetlustega nagu ühinemised, jagunemised või ümberkujundamised.

Sellest tulenevalt ei ole alust eeldada, et ÄS § 196 lg 3 ja ÄS § 343 lg 4 oleksid sobivad kohaldamiseks tänastele ühinguid puudutavatele ümberkorraldustele, milles osalevad nüüdseks väga suured ühinged, pigem on need sätted lihtsalt vaikimisi laienenud nendele menetlustele seetõttu, et seadus tervikuna võeti vastu kiirustades, ilma et seadusandjal oleks olnud võimalik sisuliselt hinnata nende mõjuulatust ja sobivust näiteks tulevastele piiriülestele ühinemistele.

Olgugi, et kuuekuuline tähtaeg on mõistlik, kui osa- ja aktsiakapitali suurendatakse eraldiseisvalt ehk iseseisva korporatiivse otsusena, ei ole kuuekuuline tähtaeg põhjendatud ühinemiste, jagunemiste ja ümberkujundamiste puhul, kus osa- või aktsiakapitali suurendamine on vaid üks osa suuremast protsessist. Arvestades, et piiriüleste või siseriiklike ühinemiste, jagunemiste ja ümberkujundamiste puhul ei ole tegemist eraldiseisva kapitali suurendamise protsessiga, millega kaasneb nt märkimisõigus jms, ei peaks sellistel puhkudel avalduse esitamine kapitali suurendamiseks olema ajaliselt piiratud. Tegemist on näiteks ühinemise puhul hoopis ühinevate ühingute osanikele/aktsionäridele täiendavate osaluste andmisega asendussuhte alusel, mida tihti tehakse mitte ainult korporatiivsetel, vaid ka muudel kaalutlustel nagu maksuõigus vms. Kuivõrd kapitali suurendamine eelnimetatud ümberkorraldamiste raames on täielikult integreeritud ühinemise, jagunemise või ümberkujundamise projektidesse: vastavatesse lepingutesse, bilanssidesse, osalussuhetesse ja põhikirja muudatustesse, siis ei saa ühing eraldada kapitali suurendamist vastavast protsessist, et nt tagada kooskõla nõudega esitada avaldus eraldi kapitali suurendamiseks 6 kuu jooksul vastavast otsusest ning ülejäanud ühinemist, jagunemist või ümberkujundamist puudutavad dokumendid hiljem. Kapitali suurendamine on sel juhul otseselt seotud ühe terviktehtingu registreerimisega, mille osad ei ole eraldatavad.

Ühinemised, jagunemised ja ümberkujundamised võivad hõlmata audiitoreid, võlausaldajate teavitamist, konsultatsioone töötajatega ja mõnikord ka välise regulaatori (Finantsinspeksioon, Euroopa Keskpank) kooskõlastusi. Need menetlused võivad aga kesta kauem kui kuus kuud otsuse vastuvõtmisest ühinemise, jagunemise või ümberkujundamise heakskiitmiseks ja kapitali suurendamisest. Seega võib kapitali suurendamise kandeavalduse esitamise tähtaeg saabuda enne kui vajalikud protsessid üldse lõppfaasi jõuavad, et oleks võimalik kandeavaldus esitada.

1995. aastal jõustunud ÄS § 196 lg 3 ja ÄS § 343 lg 4 redaktsiooni seletuskiri vaikib sätetesse lisatud kuuekuulise tähtaja tagamaade kohapealt. Siiski saab eeldada, et tähtaja algne idee oli kehtestada mõistlik äriplane tähtaeg tavatehingute jaoks ning tagada registri ajakohasus. Leiame, et seoses viimase kolmekümne aasta jooksul toimunud seadusemuudatustega tagatakse registri ajakohasus niikuinii ühinemise, jagunemise ja ümberkujundamise seaduses ettenähtud protsessi järgimise kaudu.

Kuuekuuline tähtaeg kapitali suurendamise avalduse esitamiseks ei täida ühinemiste, jagunemiste ja ümberkujundamiste kontekstis ühtegi algset eeldatavat eesmärki (registri ajakohasus, menetluse kiirus, otsuse aktuaalsus), sest kapitali suurendamine ei ole iseseisev protsess, vaid tehniline osa ühinemise registrikandest. Leiame, et kuuekuuline tähtaeg ei ole proportsionaalne ning tekitab praktikas olukorra, kus on võimalik, et kogu ühinemise, jagunemise või ümberkujundamise protsessi tuleb otsast alata üksnes formaalse tähtaja tõttu ning ka sel juhul ei pruugiks olla võimalik dokumente 6-kuulise tähtaja

sees esitada, kui nt selleks ajaks ei saada kõiki vajalikke lubasid. Seetõttu leiame, et ÄS § 196 lg 3 ja ÄS § 343 lg 4 sätestatud tähtaeg ei peaks kohalduma ühinemistele, jagunemistele ja ümberkujundamistele ning vastavate sätete sõnastust tuleks täiendada järgmiselt:

ÄS § 196 (3): „*Juhatus peab esitama avalduse osakapitali suurendamise äriregistrisse kandmiseks kuue kuu jooksul osakapitali suurendamise otsuse vastuvõtmisest. Käesolevas lõikes sätestatud ei kohaldata ühinemistel, jagunemistel ega ümberkujundamistel.*“

ÄS § 343 (4): „*Juhatus peab esitama avalduse aktsiakapitali suurendamise äriregistrisse kandmiseks kuue kuu jooksul aktsiakapitali suurendamise otsuse vastuvõtmisest. Käesolevas lõikes sätestatud ei kohaldata ühinemistel, jagunemistel ega ümberkujundamistel.*“

2. Üheaastane tähtaeg piiriülese ühinemise, jagunemise või ümberkujundamise käigus osa- või aktsiakapitali suurendamise avalduse esitamiseks äriregistrile

Piiriülese ühinemise, jagunemise ja ümberkujundamise käigus osa- või aktsiakapitali suurendamise avalduse esitamiseks äriregistrile annavad ÄS § 433⁹ lg 8, ÄS § 477⁹ lg 11 ja ÄS § 491⁹ lg 10 aega maksimaalselt ühe aasta.

Euroopa Liidu direktiiv, mille ülevõtmise raames eelnimetatud sätted lisati, ei nõua kapitali suurendamise avalduse esitamisele tähtaja lisamist, vaid annab igale liikmesriigile õiguse registrimenetluse tähtaegade üle ise otsustada. Leiame, et Eesti käesoleval juhul valinud liiga jäiga tähtaja. Üheaastane tähtaeg võib katkestada tehingud, mis sõltuvad välisest loamenetlusest: näiteks juhul, kui piiriülene ühinemine, jagunemine või ümberkujundamine nõuab välise regulaatori (nagu näiteks Euroopa Keskpank või Finantsinspeksioon) luba. Näiteks on Finantsinspeksioonil omapoolse tehingu nõusoleku andmiseks aega kuni kuus kuud (Krediitiasutuste seaduse § 69 lg 3) sellele lisandub veel aeg, mis on vajalik, et ühendatav ühing saaks piiriülese ühinemise, jagunemise või ümberkujundamise tõendi, arvestades seda ajaperioodi (näiteks Leedus võib võtta vastava tõendi saamine kuni 6 kuud), siis ei pruugi olla üldse võimalik üheaastast tähtaega avalduse esitamiseks järgida või siis on justkui ühingutel kohustus mitte kapitali suurendada protsessi käigus (isegi kui see nõue tuleneb seadusest, näiteks kindlustusandjatel). Seega on üheaastane tähtaeg ebaproportsionaalne ega teeni õiguskindluse eesmärki.

Antud valdkonda puudutava direktiivi eesmärk oli vähendada fragmentatsiooni, lihtsustada piiriüleseid tehinguid, tagada menetluste sujuvus ja vältida põhjendamatuid takistusi. Eesti õigusesse seatud eraldi tähtaeg kapitali suurendamise avalduse jaoks loob fragmentatsiooni, tekitab ebakõla tehingu loogilise protsessiga ja ei toeta seega direktiivi eesmärki. Piiriüleste ühinemiste, jagunemiste ja ümberkujundamiste kapitali suurendamise tähtaeg tekitab kunstliku lisatõkke, mis ei tulene Euroopa Liidu õigusest ning ei ole tehingu olemusega kooskõlas. Nagu ka eelnevalt välja toodud, ei ole kapitali suurendamine sellistel puhkudel iseseisev otsus, vaid (ühinemis-/jagunemis-/ümberkujundamis-) projekti lahutamatu osa, mille tähtaeg ei tohiks katkestada kogu menetlust. Praegune regulatsioon käsitleb kapitali suurendamist eraldiseisva korporatiivse otsusena, kuigi ühinemiste, jagunemiste ja ümberkujundamiste kontekstis ei ole see iseseisev toiming. Kapitali suurendamine on tehniline toiming, mis realiseerub samaaegselt ühinemise kandega. Seetõttu ei ole põhjendatud kehtestada sellele iseseisvat tähtaega: tegemist ei ole oma sisult ega vormilt iseseisva juriidilise toiminguga. Praeguse õiguse järgi võib tekkida olukord, kus ühinemise/jagunemise/ümberkujundamise kasvõi ühe kuu võrra edasi lükkumisel nõuab Eesti õigus kapitali suurendamise otsuse uuesti vastuvõtmist, mis tähendab sisuliselt kogu protsessi uuesti läbikäimist, täiendavaid kulusid, täiendavat järelevalvemenetlust. Ka sel juhul ei tähendaks protsessiga uuesti alustamine, et protsessi oleks teisel ringil võimalik kiiremini läbida, kuivõrd sel juhul algab kogu protsess uuesti algusest.

Kapitali suurendamise avalduse esitamise tähtaeg ei kaitse võlausaldajaid, töötajaid, riigi rahandust, investoreid ega avalikku huvi. See on puhtalt formaalne tähtaeg, mis ei täida ühtegi sisulist eesmärki, tekitab põhjendamatuid kulusid ega ole proportsionaalne. Seetõttu leiame, et üheaastane tähtaeg tuleks kustutada või siduda ühinemise tähtaegadega, mitte pelgalt kapitali suurendamisega.

Seletuskirjas toodi välja järgmist: „Paragrahvi lõige 8 viiakse seadusesse praktilistel kaalutlustel: nimelt kohalduvad siseriikliku ühinemise korral osa- või aktsiakapitali suurendamisele vastavalt ÄS § 196 lg 3 ja § 343 lg 4 ehk äriregistrile avalduse esitamise tähtaeg on 6 kuud otsuse vastuvõtmisest. Kuna piiriülese ühinemise protsess on siiski pikem (hõlmates loamenetlusi), tuleks pikendada ka osa- või aktsiakapitali suurendamisega seonduva avalduse äriregistrile esitamise tähtaega.“ Nagu eelnevalt selgitatud, ei ole mõistlik ÄS § 196 lg 3 ja § 343 lg 4 ühinemiste, jagunemiste ja ümberkujundamiste korral kohaldada. Seletuskiri tugines tähtaega määrates vaid nendele sätetele ja muu sisuline argumentatsioon puudus. Seetõttu leiame, et ÄS-i sätted piiriüleste tehingute puhul, millega kaasneb kapitali suurendamine lisamisel ei arvestatud piisavalt piiriüleste tehingute eripäradest tuleneva protsessiga.

Osa- või aktsiakapitali suurendamine on osa ühinemise, jagunemise või ümberkujundamise protsessist ja mitte eraldiseisev tehing, mistõttu ei ole tähtaja väljatoomine põhjendatud. Osa- või aktsiakapitali suurendatakse ühendamise raames ja tegu ei ole eraldiseisva otsusega. Kuna piiriülesed ühinemised, jagunemised ning ümberkujundamised võivad nõuda välist sisendit ja puudub sisuline põhjus, miks osa- ja aktsiakapitali suurendamise avaldus peaks olema reguleeritud eraldiseisva tähtajaga, peaks ÄS § 433⁹ lg 8, ÄS § 477⁹ lg 11 ja ÄS § 491⁹ lg 10 nimetatud üheaastase tähtaja ÄS-ist eemaldama ning vastavate sätete sõnastus olema alljärgnev:

ÄS § 433⁹ lg 8 sätestab: „Piiriülese ühinemise käigus osa- või aktsiakapitali suurendamisel peab ühendava ühingu juhatus esitama avalduse osa- või aktsiakapitali suurendamise äriregistrisse kandmiseks koos avaldusega ühinemise registreerimiseks.“

ÄS § 477⁹ lg 11 sätestab: „Piiriülese jagunemise käigus osa- või aktsiakapitali suurendamise korral peab jaguneva ühingu juhatus esitama suurendamise äriregistrisse kandmise avalduse koos ülejäänud jagunemist puudutavate dokumentidega.“

ÄS § 491⁹ lg 10: „Piiriülese ümberkujundamise käigus osa- või aktsiakapitali suurendamise korral peab ümberkujundatud ühingu juhatus esitama suurendamise äriregistrisse kandmise avalduse koos ülejäänud ümberkujundamist puudutavate dokumentidega.“

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Piret Jesse

Advokaadibüroo Sorainen vandeadvokaat ja Komisjoni esimees